

Η Μαύρη Βίβλος του Καπιταλισμού, μτφρ. Άγγελος Φιλιπάτος, εκδ. Λιβάνης, Αθήνα 2002

Οι ιδεολόγοι του καπιταλισμού έχουν κατορθώσει σε σημαντικό βαθμό, βοηθούμενοι και από την πτώση των καθεστώτων του «υπαρκτού σοσιαλισμού» και του κινήματος, να προωθήσουν την άποψη ότι ο καπιταλισμός (με τα όποια ελαττώματα και τις αδυναμίες του) είναι περίπου η φυσική τάξη πραγμάτων στην κοινωνία και ότι η σύλληψη και, περισσότερο, η απόπειρα εφαρμογής μιας άλλης κοινωνικής τάξης πραγμάτων, στηριγμένης στον ορθό λόγο και τη δικαιοσύνη, είναι όχι απλώς μια ρομαντική ουτοπία, αλλά ένα επικίνδυνο εγχείρημα, που οδηγεί σε ολοκληρωτικά καθεστώτα.

Στο βαθμό που προωθείται αυτή η ιδεοληψία, ακυρώνεται ή περιορίζεται σε δευτερεύουσες πλευρές η κριτική στον καπιταλισμό και αμαυρώνεται η προσδοκία ενός άλλου συστήματος με το στίγμα του ανεδεικτού ή, το χειρότερο, με το στίγμα του τυχοδιωκτισμού, της τυραννίας και της βαρβαρότητας.

Σ' αυτή την αγοράία αντίληψη, που κυριαρχεί ιδίως στα ΜΜΕ του παγκόσμιου καπιταλισμού, εντάσσεται και η γνωστή *Μαύρη Βίβλος του Κομμουνισμού*, που αποδίδει όλα τα δεινά της ανθρωπότητας στον κομμουνισμό και παραχαράσσει με χονδροειδή τρόπο την πραγματική ιστορία.

Η συγκάλυψη όχι μόνο της ανορθόλο-

γης και απάνθρωπης φύσης του καπιταλισμού, αλλά και των άπειρων εγκλημάτων του σε βάρος της ανθρωπότητας, στο βωμό της μεγιστοποίησης των κερδών του κεφαλαίου, είναι το ιδεολόγημα που επιχειρεί να ανατρέψει, με άφθονη τεκμηρίωση, ιστορική αναδρομή, αλλά και νηφαλιότητα, το βιβλίο που πρόσφατα εκδόθηκε: *Η μαύρη βίβλος του καπιταλισμού*.

Οι συγγραφείς του έργου επισημαίνουν ότι ο καπιταλισμός είναι συνυφασμένος με τον πόλεμο. Η καπιταλιστική επέκταση και συσσώρευση, σε μεγάλο βαθμό, γίνεται με εξω-οικονομικά μέσα, τη δύναμη των όπλων, την απειλή, την «προστασία» ή και τον ίδιο τον πόλεμο, τη στρατιωτική επέμβαση των ιμπεριαλιστικών δυνάμεων.

Οι συγγραφείς έχουν καταγράψει το μακρύ κατάλογο των εγκλημάτων του καπιταλισμού, απ' τις αρχές ως τα τέλη του 20ού αιώνα, με ορισμένες αναφορές και στο 19ο αιώνα, στην περίοδο της μετατροπής της Αφρικής και μεγάλου μέρους της Ασίας σε αποικίες.

Αυτή η ιστορική αναφορά δεν είναι ολοκληρωμένη, γιατί ο καπιταλισμός είναι «εξ γενετής» εγκληματικός. Ας μην ξεχνάμε την εξόντωση των αφροτών στην Αγγλία την εποχή της πρώτης βιομηχανοποίησης, τους πολέμους για την κατάκτηση μεγάλων αγορών και πηγών πρώτων υλών (π.χ.

Ινδία, Κίνα κ.λπ.) και πριν τον εικοστό αιώνα, την εξόντωση μεγάλου αριθμού εργατών (ακόμη και παιδιών) από τις άθλιες συνθήκες εργασίας τους πρώτους αιώνες εγκαθίδρυσης του καπιταλισμού.

Στον εικοστό αιώνα, όμως, συσσωρεύονται οι αντιφάσεις που οξύνουν την εγκληματική δράση του καπιταλισμού και οδηγούν στην πραγματοποίηση συνεχών πολέμων, συμπεριλαμβανομένων και των δύο παγκόσμιων, με τη χρήση των τελευταίων επιτευγμάτων της τεχνολογίας (όπως τα πυρηνικά όπλα), που προκαλούν δεκάδες εκατομμύρια νεκρούς.

Σύμφωνα με τους συντάκτες του βιβλίου, μόνο στο διάστημα 1990-95 σκοτώθηκαν 5.500.000 άνθρωποι από πολέμους που διεξήγαγαν ή προκάλεσαν και υπέθαλψαν οι ιμπεριαλιστικές δυνάμεις.

Εξάλλου, είναι πρόσφατα τα παραδείγματα των πολέμων και των βομβαρδισμών στη Γιουγκοσλαβία, το Ιράκ (όπου εκατοντάδες χιλιάδες παιδιά πεθαίνουν από έλλειψη φαρμάκων λόγω του εμπάργκο), το Αφγανιστάν, την Παλαιστίνη. Μάλιστα, στις περιοχές αυτές, εκτός από τους χιλιάδες νεκρούς, πολύ περισσότεροι (και λιγότερο γνωστοί) είναι οι θάνατοι που προκαλούνται από τις συνθήκες που δημιουργούνται με τον πόλεμο: Άστεγοι, πρόσφυγες, υποσιτισμός, έλλειψη ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης. Στο Αφγανιστάν, για παράδειγμα, εκτός απ' τους χιλιάδες νεκρούς απ' τους βομβαρδισμούς και τις πολεμικές επιχειρήσεις, πολύ περισσότερα είναι (και θα αυξάνονται) τα θύματα απ' τους πρόσφυγες, που κατά χιλιάδες στοιβάζονται, σε άθλιες συνθήκες, σε στρατόπεδα προσφύγων στα σύνορα Πακιστάν-Αφγανιστάν.

Ο πόλεμος χρησιμοποιείται ως μέσο εναντίον των απείθαρχων χωρών, που δεν υποτάσσονται αδιαμαρτύρητα στα κελεύ-

σματα και τα συμφέροντα των αμερικανών και των δυτικών συμμάχων τους. Οι Ηνωμένες Πολιτείες δεν σταμάτησαν ν' ακολουθούν μια πολιτική υπερεξοπλισμών (τα τελευταία μάλιστα χρόνια την έχουν εντείνει), που εξασφαλίζει τονωτικές ενέσεις στην οικονομία τους, αλλά και καθιστά τις ΗΠΑ σχεδόν ακαταμάχητες. Αυτή την πολιτική εφαρμόζουν συστηματικά πλέον οι αμερικανοί, άμεσα ή έμμεσα, με την ανοχή ή τη συνηγορία των ευρωπαϊκών συμμάχων τους (Γιουγκοσλαβία, Παλαιστίνη, Αφγανιστάν, Ιράκ).

Συνοψίζοντας, οι ιμπεριαλιστικές χώρες είναι υπεύθυνες για την αθλιότητα του τρίτου κόσμου. Είναι ένοχες για τη δουλεία, για την καταλήστευση της γης και των φυσικών πόρων, για την επιβολή δικτατορικών καθεστώτων υποτελών σ' αυτές, για τον τεχνητό διαμελισμό ή τη συγκρότηση κρατικών μορφωμάτων (ανάλογα με τα συμφέροντά τους), για τη μονοκαλλιέργεια που επέβαλαν, για την καταστροφή της κουλτούρας και του πατροπαράδοτου τρόπου ζωής αυτών των χωρών.

Η κατάσταση επιδεινώνεται γι' αυτές τις χώρες. Παγιδευμένες στο φαύλο κύκλο ενός αδυσώπητου ανταγωνισμού στα πλαίσια της παγκοσμιοποίησης, είναι υποχρεωμένες να μειώνουν ακόμα περισσότερο το κόστος και την τιμή των προϊόντων τους, βυθίζοντας ακόμα περισσότερο τους κατοίκους τους στην πείνα, την εξαθλίωση, την ανεργία, την ανάγκη μετανάστευσης.

Αλλά, η μαύρη βίβλος του καπιταλισμού έχει γραφτεί και γράφεται και στον «παράδεισο» του, τις ίδιες τις καπιταλιστικές χώρες.

Η ιθύνουσα τάξη αντιμετωπίζει με βία τις απόπειρες για την εγκαθίδρυση μιας άλλης κοινωνίας, αλλά πολλές φορές και για τη βελτίωση των συνθηκών ζωής των εργα-

ζομένων. Η παραβίαση δικαιωμάτων, η αστινόμευση, η καταστολή, όχι μόνο δεν έχουν εξαλειφθεί, αλλά από ορισμένες απόψεις οξύνονται (Σένγκεν, ηλεκτρονικό φακέλωμα, τρομονόμοι κ.ά.).

Αλλά η βαρβαρότητα του καπιταλισμού πιστοποιείται κι απ' την παραβίαση των στοιχειωδών οικονομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων των εργαζομένων στις ίδιες τις μητροπόλεις του καπιταλισμού.

Τα ποσοστά ανεργίας, παρά τη φαλκίδευση των στοιχείων, είναι πολύ ψηλά για χώρες με υψηλό επίπεδο ανάπτυξης. Είκοσι εκατομμύρια περίπου υπολογίζονται ότι είναι οι άνεργοι στην Ευρώπη!

Η ανασφάλεια, η επέκταση χωρίς όριο των ελαστικών σχέσεων εργασίας, εξαθλιώνει, εξευτελίζει τον εργαζόμενο και την οικογένειά του.

Στις ΗΠΑ, αν και το εθνικό προϊόν τα τελευταία είκοσι χρόνια έχει αυξηθεί περισσότερο από 40%, 30 εκατομμύρια άνθρωποι (περισσότερο απ' το 10% του πληθυσμού) είναι κάτω από το όριο φτώχειας (όπως μάλιστα το ορίζουν οι ίδιες οι υπηρεσίες του καπιταλιστικού κράτους) και οι περισσότεροι απ' αυτούς είναι μαύροι.

Στην ίδια μητρόπολη της «ευημερίας», η εγκληματικότητα έχει φθάσει στα ύψη (περίπου δώδεκα χιλιάδες δολοφονίες διαπράττονται κάθε χρόνο), ενώ στις φυλακές σημειώνεται πλέον το αδιαχώρητο.

Άγρια είναι η επίθεση του καπιταλιστι-

κού εκσυγχρονισμού και στους μικροαγρότες και τους επαγγελματιοβιτέγγες. Η ενίσχυση και επέκταση των εθνικών και υπερεθνικών επιχειρήσεων τους απορροφά ή τους οδηγεί στην καταστροφή και την οικιακή επιβίωση.

Ακόμη, ο καπιταλισμός, για να βοηθήσει τις παραγωγικές επενδύσεις και για να μειώσει το κόστος της παραγωγής, ώστε να γίνουν οι επιχειρήσεις πιο ανταγωνιστικές, δεν φορολογεί το κεφάλαιο και ιδίως το κερδοσκοπικό (όπως ήδη προτείνουν παράγοντες του ίδιου του συστήματος), αλλά μειώνει τους μισθούς, απολύει εργαζομένους, περιορίζει τις κοινωνικές δαπάνες, παρά τη θεαματική αύξηση του εθνικού προϊόντος, που είναι προϊόν του μόχθου των ίδιων των εργαζομένων.

Οι συγγραφείς του βιβλίου, διεκτραγωδώντας τη βαρβαρότητα του καπιταλισμού, δεν συγκαλύπτουν ούτε εξοραίζουν βαρβαρότητες που διαπράχθηκαν και στις χώρες εκείνες που επιχειρήσαν να εφαρμόσουν το σοσιαλισμό ή που αυτοχαρακτηρίζονταν σοσιαλιστικές.

Προσπαθούν να ερμηνεύσουν αυτά τα φαινόμενα ως προϊόν συγκεκριμένων ιστορικών συνθηκών και αδυναμιών του υποκειμενικού παράγοντα, αντλώντας και διδακτικά συμπεράσματα για το σοσιαλισμό του μέλλοντός μας.

Δημήτρης Γρηγορόπουλος